

မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံများ

အေးအေးမြင့်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစကားပုံများရှိ လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ရှုထောင့်မှ သုတေသနပြုထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ စကားပုံအသုံးများကို လူမှုဝန်းကျင်အသီးသီး၌ တွင်ကျယ်စွာ ပြောဆိုသုံးစွဲနေကြသည်။ လူမှုဘာသာဗေဒအရလေ့လာလျှင် စကားပုံအသုံးများကို လည်းကောင်း၊ စကားပုံကထမ်းဆောင်သော တာဝန်များကိုလည်းကောင်း၊ စကားပုံအသုံးကြောင့် စကားရပ်ကို ပိုမိုသဘောပေါက်စေနိုင်မှုကို လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာစကားတိုင်းတွင်စကားပုံများရှိပြီး လူမျိုးတစ်မျိုးစီ၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံများကိုသိရှိစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစကားပုံကိုလူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာခြင်းသည် ဘာသာစကားလေ့လာသူများအတွက် လေ့လာဖော်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာဖော်ထုတ်ရာတွင် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ စနစ်တကျပြုစုထားသော သုတေသနများမှ အချက်အလက်များပေါ် အခြေခံလျက် “ရှိပြီးသား အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံ၍လေ့လာနည်း”ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံး- စကားပုံ၊ ဘာသာစကား၊ လူမှုဘာသာဗေဒ။

နိဒါန်း

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် ဘာသာစကားနယ်ပယ်မှ မြန်မာစကားပုံများကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာသောစာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာသည့်ပညာရပ်ဖြစ်ပါသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ ဘာသာစကားများက မည်သည့်အကြောင်းရင်း၊ မည်သည့်အခြေအနေများတွင် မည်ကဲ့သို့အသုံး ပြုနေပုံကိုလေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစကားပုံများသည် မြန်မာဘာသာစကား၏ အဆင့်တန်ဆာတစ်ခုဖြစ်ရာ စကားပုံအသုံးများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား မည်သို့ဆက်စပ်နေသည်ကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာဆန်းစစ်တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စကားပုံများသည် တိုတိုရှင်းရှင်းနှင့်လိုရင်းကို ထိရောက်အောင် ပုံဆောင်ပြောဆိုနိုင်သော စကားရပ်များဖြစ်သည်။ စကားပုံအသုံးများကို လူမှုဝန်းကျင်အသီးသီး၌ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ပြောဆိုသုံးစွဲနေကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ လူမှုဘာသာဗေဒအရလေ့လာလျှင် စကားပုံအသုံးကြောင့် စကားရပ်ကို ပိုမိုသဘောပေါက် စေနိုင်မှုများကိုလည်းကောင်း လေ့လာလိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤစာတမ်းကို ရွေးချယ်၍တင်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့လေ့လာရာတွင် စကားပုံအသုံးတူသော်လည်း စကားပုံ၏ စကားဖြစ်ရပ်နယ်ပယ်များ ကွဲပြားနေပါသည်။ စကားပုံအသုံး၏ တန်ဖိုးကြောင့် စကားဖြစ်ရပ်၏ ဆိုလိုချက်ကို ပိုမိုပေါ်လွင်စေခြင်း၊ လူမှုဩဇာသက်ရောက်မှုများကို တွေ့ရှိရခြင်းစသည့်အတွေ့ အကြုံများကိုတွေ့ရပါသည်။

* ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ဤစာတမ်းကိုလေ့လာခြင်းဖြင့် လူမှုဝန်းကျင်၌ လက်တွေ့သုံးနှုန်းပြောဆိုသော စကားပုံ များသည် ဘာသာစကားနယ်ပယ်မှ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ နည်းနာများကို သိရှိနိုင်သော အထောက်အကူများစွာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

(က) သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာအချို့

လူမှုဆက်ဆံရေးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော စကားပုံများကို လေ့လာပြုစုရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာအချို့ကို တွေ့ကြုံနိုင်ပါသည်။

- ၁။ စကားပုံ၏အဓိပ္ပာယ်နှင့် စကားပုံများမည်ကဲ့သို့ ပေါ်ပေါက်လာသနည်း။
- ၂။ စကားပုံတွင် လူမှုဆက်ဆံရေးအရ စကားပုံများဖြင့် မည်သို့ဖွဲ့စည်းထားသနည်း။
- ၃။ စကားပုံတို့ကို မည်သည့်အခြေအနေအချိန်အခါတွင် ပြောဆိုအသုံးပြုလေ့ရှိကြသနည်း။
- ၄။ စကားပုံများအရည်တည်တံ့စေရန် မည်ကဲ့သို့ ထိန်းသိမ်းသင့်သနည်း။

အထက်ပါမေးခွန်းများအနက် စကားပုံနှင့်ပတ်သက်သည့် လူမှုဆက်ဆံရေး ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ချက် များနှင့် လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ စကားပုံကိုလူမှုဆက်ဆံရေးတွင် အခက်အခဲ ပြဿနာမရှိသော်လည်း ကျန်မေးခွန်းများအတွက် အဖြေရှာရာတွင် အောက်ပါပြဿနာများကို တွေ့ရှိရပါသည်။

- ၁။ စကားပုံများ မည်သို့ပေါ်ပေါက်လာသည်ဆိုရာတွင် ရှေးပညာရှိတို့၏ အယူအဆအမျိုးမျိုး ရှိနိုင်ခြင်း။
- ၂။ စကားပုံကို မည်သည့်အခြေအနေအချိန်အခါတွင် ပြောဆိုလေ့ရှိသနည်းဆိုရာ၌ အသုံးပြုသူ တို့၏ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အယူအဆတူညီမှု မရှိနိုင်ခြင်း။
- ၃။ စကားပုံများ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် နည်းနာများလိုအပ်ခြင်း။

တို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

အဆိုပါမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာကို အဖြေရှာ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် စာအုပ်စာတမ်းများ၊ ပညာရှင် ဆရာကြီး၊ ဆရာမကြီးများ၏ လမ်းညွှန်အကြံပေးမှုနည်းနာများကိုယူ၍ တင်ပြပြုစုထားပါသည်။

(ခ) စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

“မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံများ”ကို လူမှုဘာသာဗေဒ”အမြင်ဖြင့် လေ့လာ ထားသော စာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ စာပေလေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြပါမည်။ ဤစာတမ်းပြုစုရာ တွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် ပါရဂူဘွဲ့အတွက်တင်သွင်းသောကျမ်း၊ မဟာသုတေသန ဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း၊ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်းများကို လေ့လာ ဖတ်ရှုမှတ်သားခဲ့သည်။ ထိုသို့လေ့လာသောအခါ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်းအဖြစ်

- (၁) မြန်မာစကားပုံများကို အတ္ထုဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာခြင်း၊ မသန်းသန်းအေး၊ (၂၀၀၇)။
- (၂) မွန်စကားပုံများကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာခြင်း၊ မစောမြတ်မိုး၊ (၂၀၁၁)။

စသည်တို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မသန်းသန်းအေး၏ “မြန်မာစကားပုံများကို အတ္ထုပ္ပတ္တိအဖြစ်ဖြင့်လေ့လာခြင်း” ကျမ်းတွင် မြန်မာ စကားပုံများ၏ အနက်သဘောကို အစဉ်အလာလေ့လာမှု လမ်းကြောင်းမှခွဲထွက်၍ ဘာသာဗေဒတွင် ပါဝင်သော သရုပ်ဖော်ဘာသာဗေဒ ပညာဖြင့်လေ့လာကာ မြန်မာစကားပုံများ၏ ဘာသာစကား တာဝန် များ၊ အနက်ရိုး၊ ဥပစာအနက်၊ ဂယကအနက်စသည်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာထားသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။

မစောမြတ်စိုး၏ “မွန်စကားပုံများကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာခြင်း” ကျမ်းတွင် မွန် စကားပုံများ၏ စကားသံများ၊ အဓိပ္ပာယ်များ၊ စကားအသုံးအနှုန်းများကို အခြေခံ၍ လည်းကောင်း၊ မွန်စကားပုံနှင့် သဘောဆင်တူသည့် မြန်မာစကားပုံများကိုလည်းကောင်း၊ လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

မဟာသုတေသနကျမ်းများတွင်မူ မြန်မာစကားပုံနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာသုတေသနပြုထားသည် ကို မတွေ့ရပေ။

မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်းများအဖြစ်-

- (၁) မြန်မာစကားပုံ ၁၀၀၏ သဒ္ဒါဖွဲ့စည်းပုံကို လေ့လာခြင်း၊ မခင်အေးကြူ၊ (၁၉၇၂)။
- (၂) မြန်မာစကားပုံအချို့မှရရှိသော ရသနှင့်အလင်္ကာလေ့လာချက်၊ မသိမ့်သိမ့်ဇော်၊ (၁၉၉၅)။

စသည်တို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မခင်အေးကြူ၏ “မြန်မာစကားပုံ ၁၀၀၏ သဒ္ဒါဖွဲ့စည်းပုံကိုလေ့လာခြင်း” ကျမ်းတွင်မြန်မာ စကားပုံတို့၏ စကားလုံးဖွဲ့ပုံ၊ ပုဒ်ဖွဲ့ပုံ၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံစသည်ဖြင့် ဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မသိမ့်သိမ့်ဇော်၏ “မြန်မာစကားပုံအချို့မှ ရရှိသောရသနှင့်အလင်္ကာကျမ်း”တွင် မြန်မာ စကားပုံ အချို့မှ ရသနှင့်အလင်္ကာမြောက်သောအဖွဲ့များကို အတ္ထုပ္ပတ္တိရှုထောင့်မှ လေ့လာထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါ သည်။

ထိုသို့ မြန်မာစကားပုံများကို လေ့လာသူတို့သည် မိမိတို့နှစ်သက်ရာရှုထောင့်မှ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် လေ့လာခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော် “မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေး နောက်ခံများ”ကိုမူ မည်သူမျှ သီးသန့်လေ့လာ ဖော်ထုတ်ထားခြင်း မရှိသေးပါ။

(၇) ပြုစုရေးသောရည်ရွယ်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ နေထိုင်ကြသည်နှင့်အမျှ တိုင်းရင်းသားတို့တွင် ယင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သောစကားပုံများရှိကြမည်။ ထို့အတူ မြန်မာလူမျိုးတို့တွင်လည်း စကားပုံများ ရှိကြပါသည်။ မြန်မာတို့တွင် ရှိသောစကားပုံများကို လေ့လာကြရာတွင် လေ့လာသူတို့သည် မိမိတို့ နှစ်သက်ရာရှုထောင့်က ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် လေ့လာခဲ့ကြသော်လည်း လူမှု ဆက်ဆံရေးများဖြင့် ပြောဆိုထား သော စကားပုံများကိုမူမည်သူမျှ လေ့လာခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့်ဤစာတမ်းသည် မြန်မာ ဘာသာစကား၏ လူမှုဆက်ဆံရေး နောက်ခံလေ့လာမှုအတွက် အထောက်အပံ့ ဖြစ်မည်ဟုမော်လင့်မိပါ သည်။

(ဃ) လေ့လာမှုနယ်ပယ်

မြန်မာစကားပုံစာအုပ်တွင်ပါဝင်သည့် လူမှုဆက်ဆံရေးရှိသောစကားပုံများကို မည်သို့လေ့လာရမည်ကို စဉ်းစားရွေးချယ်ပါသည်။ လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော စကားပုံများ၏အသုံးကို တစ်စုတစ်စည်းတည်းစုပေါင်း၍ အားလုံးသိရှိစေလိုသောကြောင့် မြန်မာစကားပုံတို့တွင် လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံရှိပုံကို လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်က တင်ပြလို သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဤစာတမ်းကိုပြုစုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(င) အချက်အလက်ကောက်ယူဆောင်းခြင်း

သုတေသနဆိုင်ရာ အချက်အလက်များရရှိရေးအတွက် ၁၉၉၆(က) မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်ဝေခဲ့သော 'မြန်မာစကားပုံ'စာအုပ်မှအချက်များ၊ ၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် မောင်ခင်မင် (ဓနဖြူ) လမင်းနှင့် ပိုးစုန်းကြူး (မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းစာစု)၊ ဒေါက်တာခင်အေး၊ အတ္ထုဗေဒနိဒါန်း၊ လယ်တွင်းသား စောချစ်၏ ဥပဓိရုပ်ဝတ္ထု၊ မြန်မာစာအဖွဲ့မှထုတ်သော မြန်မာအဘိဓာန်၊ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ မှာတော်ပုံဝတ္ထု၊ ဦးလတ်၏ ရွှေပြည်စိုးဝတ္ထု၊ သိန်းဖေမြင့်၏ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်၊ ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး၏ လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်နှင့် လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရားများကို လေ့လာတင်ပြမည်။ လူမှုရေးနှင့်ဆက်စပ်နေသော စကားပုံများကို ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

(စ) ပြုစုပုံအဆင့်ဆင့်

ဤသုတေသနစာတမ်းတွင် လူမှုဆက်ဆံရေးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော စကားပုံများကို မြန်မာစကားပုံစာအုပ်တွင် ရေးသားထားသည့်အတိုင်း တိုက်ရိုက်ကိုးကားတင်ပြထားပါသည်။ လူမှုဆက်ဆံရေးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော စကားပုံများကိုတင်ပြရာတွင် လူမှုဘာသာဗေဒ၏ပညာရပ်ကို အသုံးပြုဖော်ပြထားပါသည်။

(ဆ) သုတေသနအစီအစဉ်

လူမှုဆက်ဆံရေးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသောစကားပုံကို လေ့လာရာတွင်

၁။ စကားပုံဝေါဟာရနှင့် ဖွင့်ဆိုချက်

၂။ လူမှုဘာသာဗေဒသဘောသဘာဝ

၃။မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုနောက်ခံများဟူ၍ အပိုင်း(၃)ပိုင်းခွဲကာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

စကားပုံဝေါဟာရနှင့်ဖွင့်ဆိုချက်များ

ဘာသာစကားတိုင်း၌ မိမိတို့လူမျိုးအလိုက် အတွေ့အကြုံ၊ ခံစားချက်များပေါ်မူတည်ကာ စကားပုံများရကြပါသည်။ စကားကိုတိုတိုရှင်းရှင်းနှင့် လိုရင်းရောက်စေရန် စကားပုံများသည် ထိရောက်သော အပြောစကားပင်ဖြစ်၏။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ပြောဆိုရာတွင် အရေး(သို့မဟုတ်)အပြော ဘာသာစကားတစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် ပြောဆိုလေ့ရှိကြပါသည်။

ဘာသာစကားအသုံးတစ်ခုဖြစ်သော စကားပုံများကို အရေးနှင့်အပြောနှစ်ရပ်လုံး၌ ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန်အဖြစ် အသုံးပြုကြပါသည်။ စကားပုံများနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်အသီးသီးက အဓိပ္ပာယ်များ

ဖွင့်ဆိုပြခဲ့ကြပါသည်။ လမင်းနှင့်ပိုးစုန်းကြူး (မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းစာစု)စာအုပ်တွင် မောင်ခင်မင် (ခန့်ဖြူ)က-

“စကားပုံသည် ပုံခိုင်းသောစကားဖြစ်သည်။ ပုံခိုင်းပြောဆိုသည်ဖြစ်စေ၊ ပုံခိုင်းရေးသားသည်ဖြစ်စေပုံခိုင်းသည့် သဘောပါလျှင် စကားပုံဟုမှတ်ယူနိုင်သည်။”^၁

ဟု စကားပုံ၏သဘောကို ဖွင့်ဆိုပြပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာအဘိဓာန်၌လည်း-

“စကားပုံဟူသည် လူအများဆင်ခြင်မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်အောင် စံပြုပုံခိုင်းပြောဆိုလေ့ရှိသော ထိရောက်ကျစ်လျစ်ပြေပြစ်သည့်စကား”^၂

ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ မြန်မာ့စကားပုံကျမ်း (၁၉၉၆)၌

“စကားပုံဟူသည် လူအများဆင်ခြင် မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်အောင် စံပြုပုံခိုင်းအသုံးပြုလေ့ရှိသော ထိရောက်ကျစ်လျစ်သည့်စကားရပ်”^၃ (စာ- ၁)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

စကားပုံများသည် ဘာသာစကား၏ အဆင်တန်ဆာများဖြစ်ကြသည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်း တွင်း၌ စကားပုံများဖြင့် ပြောဆိုသောစကားရပ်များသည် လူမှုအခြေအနေများ ဖြစ်ရပ်များ၊ လူမှုသဘောထားများနှင့်ဆက်စပ်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဆက်စပ်နေသော စကားရပ်များသည် စကားပုံအသုံးများကြောင့် မည်သို့ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာကြောင်း၊ မည်သည့်အခြေအနေဖြစ်ကြောင်း၊ လူမှုဝန်းကျင်၌ မည်သို့အကျိုးပြုနေကြောင်း စကားပုံတန်ဖိုးများ ပေါ်လွင်လာစေရန်အတွက် လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လူမှုဘာသာဗေဒသဘောသဘာဝ

လူမှုဘာသာဗေဒဟူသည် ဘာသာဗေဒပင်စည်မှ ဖြာထွက်လာသော အခက်အလက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားများကို သိပ္ပံနည်းကျလေ့လာသောပညာရပ်ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ အဆက်အစပ်များကို လေ့လာသောပညာရပ်မှာ လူမှု ဘာသာဗေဒဖြစ်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒနှင့်ပတ်သက်၍ အတ္ထုဗေဒနိဒါန်းစာအုပ်တွင် ဒေါက်တာခင်အေးက-

“ဘာသာဗေဒနှင့် အခြားပညာရပ်များ ဆက်စပ်လေ့လာသော ပေါင်းစပ်ပညာရပ်နယ်ပယ်များလည်းရှိသည်။ လူမှုရေးပညာနှင့် ဘာသာဗေဒပညာပေါင်းစပ်သော လူမှုဘာသာဗေဒ”^၄

ဟူ၍ ပေါင်းစပ်ပညာရပ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုထားပါသည်။

ဘာသာစကားအသုံးပြုသူများသည် လူမှုအခြေအနေအမျိုးမျိုးနှင့် ဘာသာစကားကို လိုက်လျောညီထွေစွာ အသုံးပြုနေကြောင်းဖော်ပြရာ၌ လူမှုဘာသာဗေဒ မိတ်ဆက်စာအုပ်တွင်ဒေါက်တာ အောင်မြင့်ဦးက-

^၁ ခင်မင်၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)၊ ၂၀၀၉၊ ၉၄။
^၂ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁။
^၃ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၁။
^၄ ခင်အေး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၄၊ ၇။

“ကွဲပြားသော လူမှုအစများသည်ဘာသာစကားကို ကွဲပြားသောနည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ တစ်ဖန်လူတိုင်းလူတိုင်းသည် ကွဲပြားသောလူမှုအခြေအနေ အမျိုးမျိုးတွင် ဘာသာစကားကို ကွဲပြားစွာအသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။”^၁

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် လူမှုဘာသာဗေဒပညာရပ်ကို ယင်းစာအုပ်တွင်ပင် ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦးက “ဘာသာဗေဒ၏ အကိုင်းအခက်တစ်ခုဖြစ်သော လူမှုဘာသာဗေဒသည် ထိုသို့သော ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာသော ပညာ”^၂

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

လူမှုဘာသာဗေဒဖြင့် လေ့လာဆောင်ရွက်နိုင်သော အချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရားစာအုပ်တွင် ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦးက-

“လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားအသုံးကို လူမှုဆိုင်ရာထူးခြားသောသွင်ပြင်တစ်ရပ်အဖြစ် ဖော်ပြရန်နှင့် ယင်းသွင်ပြင်များသည် မည်သည့်နေရာတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်တို့ကို ဖော်ပြခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်သော ချိတ်ဆက်မှုများကိုခိုင်မာစွာဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသည်”^၃

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် လူမှုဘာသာဗေဒသဘောသဘာဝမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ ဆက်သွယ်ပြောဆိုနေသော ဘာသာစကားနှင့် လူမှုအခြေအနေအရပ်ရပ်တို့ကို သိပ္ပံနည်းကျ ဆက်စပ်လေ့လာသည့် လူမှုသိပ္ပံပညာရပ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

မြန်မာစကားပုံနှင့်လူမှုနောက်ခံများ

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ဘာသာစကားရှိ အရေးအပြောနှစ်မျိုးစလုံးတွင် စကားပုံများနှင့်ပုံခိုင်းရေးသားပြောဆိုတတ်ပါသည်။ မြန်မာစကားပုံများတွင် မြန်မာလူမှုရေး၊ မြန်မာလေ့ထုံးစံစသည့် လူမှုနောက်ခံအဆက်အစပ်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ စကားပုံအသုံးများဖြင့် လူမှု ဆက်ဆံရေးနောက်ခံ၊ လူ့သဘာဝနောက်ခံများတွင် မည်သို့ပြောဆိုသုံးနှုန်းသည်ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြပါမည်။

စကားပုံအသုံးများနှင့် လူမှုနောက်ခံဝန်းကျင်သည် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေပါသည်။ ဆရာနှင့် နီးသူသည် ဆရာနှင့်ပတ်သက်သော စကားပုံဖြင့်ပုံခိုင်း၍ တပည့်နှင့်နီးသူသည်တပည့်နှင့် ပတ်သက်သော စကားပုံဖြင့် ပုံခိုင်းလေ့ရှိကြပါသည်။ အများအားဖြင့် စကားပုံအသုံးကွဲပြားသော်လည်း စကားပုံ၏ ဆိုလိုရင်းနှင့်ရည်ရွယ်ချက်မှာ အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဆရာနှင့် နီးသူက “ဆရာမပြန်မကျ”ဟု ပုံခိုင်းကြသည်။ တပည့်နှင့်နီးသူက “တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်း”ဟု ပုံခိုင်းကြပါသည်။ လူတို့၏နောက်ခံဝန်းကျင် နှင့်လူမှုဝန်းကျင်တွင် တွေ့ရသည့်အတွေ့အကြုံ၊ အတွေး

^၁ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၉။
^၂ -ယင်း-။
^၃ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၅၊ ၃။

အခေါ်ပေါ်မူတည်ကာ ပြောဆိုသုံးနှုန်းလေ့ရှိပါသည်။ စကားပုံများသည် လူမှုဝန်းကျင်နှင့် တိုက်ရိုက် ပတ်သက်နေပါသည်။

လူမှုဘာသာဗေဒသည် “ဘာသာစကား”နှင့် “လူ့အဖွဲ့အစည်း”ကြားရှိ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာသောပညာရပ် ဖြစ်သည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် လူမှုနောက်ခံများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ လူမှုနောက်ခံများတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအရဖြစ်စေ၊ ဝါသနာအရဖြစ်စေ၊ ဌာနကိုင် ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ ပညာအရည်အချင်း၊ အသက်အရွယ်၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့အတူ ဘာသာစကား၏ အဓိပ္ပာယ်သည် နှုတ်မြွက်စကား၏ ဝါကျ၊ ပုဒ်စု၊ ပုဒ်၊ စကားလုံးပုံစံတို့အပေါ်တွင်သာ လုံးလုံးတည်မှီသည်မဟုတ်ဘဲ လူမှုနောက်ခံ၊ အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ထိုစကား၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများ အပေါ်တွင်လည်း တည်မှီနေသည်။ တစ်နည်း အားဖြင့် လူမှုအခြေအနေ အရပ်ရပ်၏ စကားအဆက်အစပ်ပေါ်တွင်မူတည်သည်။

ထို့ကြောင့် လူမှုဘာသာဗေဒသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ ဘာသာစကားများကို မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုကြောင်း လေ့လာသည့်ပညာရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသုတေသနစာတမ်းတွင် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း အတွင်းရှိ လူမှုနောက်ခံအခြေအနေ အရပ်ရပ်အပေါ်မူတည်ကာ စကားပုံများ၏အသုံးကို လေ့လာ မည်ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရာတွင် လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံ၊ လူ့သဘာဝ နောက်ခံအလိုက် စကားပုံများကို အမျိုးအစားခွဲ၍ လေ့လာတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံ

မြန်မာစကားပုံများသည် လူတို့၏အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံကာပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေး ဆက်နွယ်မှုများရှိလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင် အခြေအနေ၊ အချိန်အခါကိုလိုက်၍ စကားပုံအသုံးများဖြင့် ထည့်သင်း ပြောဆိုတတ်ကြ သည်မှာ ဓလေ့ထမ်းစံတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။ မြန်မာစကားပုံများနှင့်လူမှုဆက်ဆံရေးကို မိဘသားသမီး ဆိုင်ရာ၊ ဆရာတပည့်ဆိုင်ရာ၊ အိမ်ထောင်ရေးဆိုင်ရာများကို အမျိုးအစားခွဲ၍ တင်ပြပါမည်။

မိဘသားသမီးဆိုင်ရာစကားပုံများ

မိဘသားသမီးဆက်ဆံရေးသည် လူမှုဝန်းကျင်တွင် တွေ့ကြုံနေရသော လူ့အရေးကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်သည်။ မိဘကသားသမီးအပေါ်ထားရှိသော မေတ္တာ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် သားသမီးတို့ လိုက်နာ အပ်သော ကျင့်ဝတ်များ အပြန်အလှန်ရှိနေကြပါသည်။ ဤသို့ အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရာမှ တွေ့ကြုံခံစား ရမှုများအပေါ်မူတည်ကာ မိဘသားသမီးဆိုင်ရာ စကားပုံအသုံးများဖြင့် ပုံဆောင်ပြောဆိုမှုများ ရှိလာပါ သည်။

မိဘသားသမီးဆိုင်ရာစကားပုံများမှ “ခလုတ်ထိမှအမိတ”၊ “သားသမီးမကောင်း မိဘ ခေါင်း”၊ “အမိမဲ့သားရေနည်းငါး”စကားပုံများ၏အသုံးနှင့် လူမှုနောက်ခံဆက်စပ်မှုများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြပါမည်။

ခလုတ်ထိမှအမိတ

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပတွင်

“ဖြောင့်ဖြူးသောလမ်းကို လျှောက်နေစဉ် မိခင်ကို သတိမရ၊ ခလုတ် တိုက်မိသောအခါမှ အမယ်လေးဟုအမိကို တသကဲ့သို့ ဒုက္ခနှင့်ကြုံတွေ့ရခါမှ ကိုးကွယ်ရာကို သတိရသည်။”^၁

ဟု ဆိုလိုသည်။ မိဘများသည် သားသမီးများ၏ အားကိုးရာဖြစ်သည်။ မိဘတို့၏မေတ္တာရိပ်သည် အေးမြသည်။ လုံခြုံရေးထွေးသည်။ ဒုက္ခနှင့်ကြုံတွေ့ရချိန်များတွင် မိဘကိုတမ်းတတတ်သောသဘောဖြင့် ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။

ဦးလတ်၏ “ရွှေပြည်စိုး”ဝတ္ထု၌ ဇာတ်ဆောင်သည် မိဘများကို ပူဆွေးဒုက္ခရောက်ချိန်တွင် တမ်းတသောသဘော၊ အကူအညီရယူလိုသောသဘောဖြင့် ဤစကားပုံသုံးကာ ပြောဆိုသည် ကို- “ခင်ခင်ထားမှုကာ အထိန်းတော်ကြီးကို အကြိမ်ကြိမ်မေးပါသော်လည်း အကြောင်းခြင်းရာ ကို တစ်စုံတစ်ရာမျှမသိရ၍ မချိတရိဖြစ်ရသည်ကတစ်မျိုး၊ လောက၌လည်း အတိဒုက္ခနှင့် တွေ့ဆုံကြရသောအခါ အမိအဖကိုတောင့်တမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်ရကား “ခလုတ်ထိမှအမိတ” ဟူ၍ လောကဝေါဟာရ စကားအစဉ်အတိုင်း ခင်ခင်ထားသည် စိတ်ဒုက္ခရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်းသာလွန်၍ အမိအဖကိုသိလိုသည့်အရေးနှင့် ပူဆွေးဒုက္ခဖြစ်ရသည်။”^၂ ဟူ၍ ပြောဆိုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဤစကားဖြစ်ရပ်၌ ဇာတ်ဆောင်သည် စိတ်ဒုက္ခရောက်ချိန်တွင် မိခင်ဖခင်တို့အား တမ်းတသည့် သဘောကို ရည်ညွှန်းထားပါသည်။ ဤစကားပုံအသုံးကို ဒုက္ခရောက်ချိန်မှာ မိဘကိုတမ်းတသည့် ဇာတ်ဆောင်၏ အားငယ်မှုကို ဖော်ပြရာ၌သုံးထားပါသည်။

လူတို့သည် ဒုက္ခနှင့်ကြုံတွေ့လာသည့်အခါ အနီးစပ်ဆုံးအားကိုးရာကို ရှာတတ်ကြသည်။ သား သမီးတို့သည် မိမိတို့၏အနီးကပ်ဆုံးအားကိုးရာမှာ မိဘများဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်မိဘများကို တမ်းတကြ သည်။

သားသမီးမကောင်းမိဘခေါင်း

ဤစကားပုံ၏အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင်

“သားသမီးမလိမ္မာလျှင် မိဘတွင်တာဝန်မကင်းသကဲ့သို့ ငယ်ရွယ်သူမလိမ္မာလျှင် အုပ်ထိန်းသူများတွင် တာဝန်ရှိသည်။”^၃

ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ဤစကားပုံအသုံးသည် မိဘသားသမီးဆက်ဆံရေးကို အခြေခံကာ သုံးလေ့ရှိပါသည်။ မိဘတို့တွင် မိဘဝတ္တရားများရှိသကဲ့သို့ သားသမီးများတွင်လည်း သားသမီးဝတ္တရားများ အသီးသီးရကြ ပါသည်။ မိဘ၏ကောင်းမွေ့ ဆိုးမွေ့ကို သားသမီးများ ဆက်ခံရသကဲ့သို့ သားသမီးတို့၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကိုလည်း မိဘတို့က တာဝန်ယူကြရစေခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် စာပေများတွင် သားသမီးများ၏လုပ်ရပ်သည် မိဘများနှင့်သက်ဆိုင်ကြောင်း ပြောဆို လေ့ရှိပါသည်။ ကောင်းသည့် လုပ်ရပ်ပြုသည့် သားသမီးများအတွက် မိဘတို့မှာ ချီးမွမ်းခြင်းခံရသည်။ သားသမီးတို့၏ မကောင်းသောအပြုအမူ အပြောအဆိုအနေအထိုင်များအတွက် မိဘများမှာ မျက်နှာမရ ဘဲ ဝေဖန်ကဲ့ရဲ့ခံရသောသဘောများတွင် ဤစကားပုံသုံးကာ ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၃၄။
^၂ လတ်၊ ဦး၊ ၁၉၅၂၊ ၁၈၆။
^၃ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၂၃၅။

မောင်ခင်မင် (ခနုဖြူ)၏ “လမင်းနှင့်ပိုးစုန်းကြူး” မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းနှင့် စာစုများ စာအုပ်မှ မိဘနှင့်သားသမီးဆောင်းပါးတွင် စာရေးသူက စာဖတ်သူများကို-

“မိဘသည်သားသမီးကို ကျောင်းမပို့မီကတည်းက လိမ္မာအောင်သင်ပြဆုံးမရသော လက်ဦးဆရာဖြစ်သည်။ လက်ဦးဆရာမည်ထက်စွာ၊ ပုဗ္ဗာစရိယ၊ မိနှင့်ဖဟု၊ ရှင်မဟာ ရဋ္ဌသာရက ကိုးခန်းပျို့တွင် မိန့်ကြားခဲ့သည်။ သားသမီးမလိမ္မာလျှင် သားသမီးမကောင်း မိဘခေါင်းဆိုသကဲ့သို့ မိဘမှာတာဝန်ရှိသည်။”^၁

ဟူ၍ အသိပေးထားသဖြင့် လက်ဦးဆရာဖြစ်သော မိဘများသွန်သင်ဆုံးမမှုရှိရန်လိုအပ်ပုံ၊ သားသမီး များ၏ဆိုးပြစ်များကိလည်း တာဝန်ယူကြရန်လိုအပ်ပုံကို ရည်ညွှန်းထားပါသည်။ ဤစကားပုံ အသုံးသည် မိဘနှင့်သားသမီးကြားရှိ လူမှုဆက်ဆံရေးဆက်နွယ်မှု အခြေအနေကိုထင်ဟပ်ပြသော သဘောဖြင့် သုံးထားပါသည်။

လူမှုနယ်ပယ်တွင် မိဘသားသမီးဆက်ဆံရေးသည် ထာဝရတည်ရှိနေမည့် လူ့အရေး ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤစကားပုံအသုံးသည် မိဘသားသမီးဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင် အသုံး တွင်ကျယ်လျက်ရှိသည်။ သားသမီးများမကောင်းသည့် အပြုအမူ၊ အပြောအဆိုများအတွက် မိဘ၏ တာဝန်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြရာတွင် ပုံဆောင်သုံးထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

အမိမဲ့သားရေနည်းငါး

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင်

“အမိမဲ့သားသည်လည်းကောင်း၊ ရေနည်းရာမှာနေရသောငါးသည် လည်းကောင်း ဆင်းရဲ ဒုက္ခရောက်ရသကဲ့သို့ ခိုကိုးရာမဲ့သူသည် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ရသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။”^၂

ဟု ဖွင့်ဆိုပြထားပါသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏ “လမင်းနှင့်ပိုးစုန်းကြူး” မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းစာစုများ စာအုပ်တွင် ဤစကားပုံကို-

“အမိမဲ့သောသား၏ ညှိုးနွမ်းသိမ်ငယ်သော အခြေအနေကိုရေနည်းနေသည့် ရေကန် ရေအိုင်တွင်မိမိနေရသည့် ငါးနှင့်ခိုင်းနှိုင်းကာ အမိမဲ့သားရေနည်းငါးဟု စကားပုံဆိုထုံး ပြုကြသည်။”^၃

ဟု ဖွင့်ဆိုပြထားပါသည်။

လူမှုဝန်းကျင်တွင် မိဘတို့၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မြင်းမိုရ်တောင်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ကျယ်ဝန်းလှသော ကောင်းကင်ပြင်စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးခိုင်းနှိုင်းဖွင့်ဆိုမှုများ ပြုခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမိ၏မေတ္တာရိပ် မည်မျှအေးချမ်းကြောင်း မေတ္တာစိတ် မည်မျှနွေးထွေးကြောင်း သားသမီးတိုင်း နားလည်သဘောပေါက် သင့်ပါသည်။ မိဘနှင့်မခွဲမခွာ ငယ်စဉ်မှစ၍အတူနေကာ ကြီးပြင်းရသူများမှာ မေတ္တာတည်းဟူသော

^၁ ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)၊ ၂၀၀၉၊ ၉။
^၂ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၂၆၅။
^၃ ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)၊ ၂၀၀၉၊ ၁၂၂။

လုံခြုံမှုရကြမြဲဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်အမိမဲ့သားသည် ငယ်စဉ်မှစ၍ ဒုက္ခရောက်ကြရသည်။ ထို့အတူ အမိကဲ့သို့ အားထားရသောခိုကိုးရာ၊ အကြီးအကဲမရှိလျှင်လည်း လူမှုဝန်းကျင်တွင် ဒုက္ခရောက်ကြရပါသည်။

မိဘသားသမီးဆိုင်ရာ လူမှုဆက်ဆံရေးစကားပုံများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် “ခလုတ်ထိမှ အမိတ” စကားပုံအသုံးသည် မိဘသားသမီးအခြေခံကာ ဆရာတပည့်၊ ကြီးသူနှင့် ငယ်သူတို့ ကြား ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စဉ် အခြေအနေပေါ်မူတည်ကာ သုံးစွဲနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ မိဘသားသမီးဆိုင်ရာ အလေ့လာခံစကားပုံများမှ “သားသမီးမကောင်း မိဘခေါင်း” စကားပုံသည် အသုံးတွင်ကျယ်ဆုံး စကားပုံတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ လူမှုဝန်းကျင်တွင် မိဘနှင့်သားသမီးတို့၏ ဆက်နွယ်မှုသည် ထာဝစဉ်တွေ့ကြုံဆက်ဆံနေရသည်။ လူတို့သည်အကောင်းအဆိုး ဒွန်တွဲနေလျက်ရှိရာ အဆိုးကိုပြုလုပ်သည့် သားသမီးများအတွက် ဒုက္ခဖြစ်ရသောမိဘ၊ ဆရာတို့ကိုသာ ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ “အမိမဲ့သား ရေနည်းငါး”စကားပုံသည် အားကိုးမှီခိုထိုက်သူ၏ အရိပ်ကွယ်ပျောက်သွားလျှင် မှီခိုသူအားလုံး အကာအကွယ်မဲ့ကာ ဒုက္ခရောက်ကြရသည်။ ခိုကိုးရာမဲ့အတိ ဒုက္ခရောက်ကြရသည့်သူများအတွက် ရည်ညွှန်းထားခြင်းဖြစ်ရာ လူမှုဝန်းကျင် အသီးသီးတွင် အခြေအနေ၊ အခန့်အခါအလျောက် ပြောဆိုသုံးနှုန်းနိုင်ပါသည်။

ဆရာတပည့်ဆိုင်ရာ စကားပုံများ

လူမှုဝန်းကျင်တွင် ဆုံးမလမ်းညွှန်မှုများ၊ ခံယူလိုက်နာမှုများပြုလုပ်ရာတွင် ဆရာတပည့် ဆိုင်ရာ စကားပုံများဖြင့် ပုံဆောင်ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဆရာများကိုအနန္တော အနန္တဂိုဏ်းဝင် များဟု သတ်မှတ်လေ့ရှိပါသည်။ ရိုသေလေးစားလေ့ရှိပါသည်။ ဆရာတို့တွင် သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာဟူ၍ရှိပါသည်။ ဆရာတပည့်အခြေခံသော ဆက်ဆံရေးတွင် ကျင့်ဝတ်များကို လိုက်နာပါက ဖြောင့်ဖြူးသော ဆက်ဆံရေးဖြစ်လာသော်လည်း ကျင့်ဝတ်အသီးသီးကို လိုက်နာခြင်းမရှိပါက ဆက်ဆံမှုတွင် လိုက်လျောညီထွေမဖြစ်နိုင်တော့ပါ။ ထိုသို့ ဆက်ဆံပေါင်းသင်းရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အတွေ့အကြုံများပေါ်အခြေခံကာ ပေါ်ထွက်လာသော စကားပုံများဖြင့် ဆရာတပည့်ဆက်ဆံရေးတွင် ပုံဆောင်အသုံးပြုပြောဆိုမှုများ ရှိလာခဲ့ပါသည်။

ဆရာတပည့်ဆိုင်ရာ စကားပုံများမှ “ဆရာမပြနည်းမကျ”၊ “တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်း”၊ “ဆရာကာပြန် အာခေါင်လုံစူး”စကားပုံများ၏အသုံးနှင့် လူမှုနောက်ခံဆက်စပ်မှုများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြပါမည်။

ဆရာမပြနည်းမကျ

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင် “ဆရာက လက်ထပ်သင်ကြားပေးလျှင် လက်ရေးလက်သားနည်းမကျ သကဲ့သို့ အတွေ့အကြုံရှိသူကမ်းကျင်သူက စနစ်တကျ ပြသပေးခြင်းမရှိလျှင် နည်းလမ်းမကျန ဖြစ်သည်။”^၁

ဟု ဆိုလိုပါသည်။ “ငါးပိဖုတ်တောင် ဆရာမပြနည်းမကျ”၊ “ဆရာမပြ ငါးပိဖုတ်တောင် ညည်းမကျ” ဟူ၍လည်း ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၆၅။

လူတို့သည် ယဉ်ကျေးစွာပြုမူ၊ ပြောဆိုနေထိုင်စားသောက်တတ်ရန် အထူးလိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပြုမူ ပြောဆိုနေထိုင်ခြင်းတွင် လက်ဦးဆရာမိဘများထံ နည်းနာခံယူကြရသည်။ ကျောင်းနေသည့် အရွယ်တွင် စာပေသင်ကြားပို့ချပေးသော ဆရာများထံမှ နည်းနာယူကြရသည်။

မည်သည့်အတတ်ပညာမျိုးပင် ဖြစ်စေကာမူ ဆရာ၏ရှေ့ဆောင်လမ်းညွှန်မှု လိုအပ်ကြောင်း သတိပေးသည့်သဘော၊ လမ်းညွှန်သည့်သဘောဖြင့် ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။ သာဓက

“သားရေ ဆရာမတွက်ပြတဲ့ သင်္ချာပုစ္ဆာကို သေချာလိုက်ကြည့်နော်။ ဆရာမပြနည်းမကျ တဲ့။”

ဤစကားအဆက်အစပ်အရ မိမိပြုလုပ်၍မရသည်ကို မိမိထက်တတ်သိ နားလည်သူထံနည်း နာခံယူမှ ရကြောင်း ရည်ညွှန်းထားပါသည်။ ဤစကားပုံအသုံးသည် တတ်သိနားလည်သည့် ဆရာမက နည်းလမ်း ပြမပေးပါက သားဖြစ်သူသည် သင်္ချာပစ္စာဖြေရှင်း၍ မရနိုင်သောအခြေအနေတွင် သုံးထားပါသည်။

“ဆရာမပြ နည်းမကျ”စကားပုံအသုံးသည် လူမှုဝန်းကျင်တွင် အများဆုံးအသုံးပြု ပြောဆိုသည့် စကားပုံဖြစ်သည်။ လူမှုကိစ္စတွင်သာမက စီးပွားရေး၊ ပညာရေးတို့တွင်လည်း အခြေအနေနှင့် လိုက်လျော ညီထွေ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

တပည့်မကောင်းဆရာခေါင်း

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင်

“တပည့်မလိမ္မာလျှင် ဆရာတွင် တာဝန်မကင်းသကဲ့သို့ ငယ်သူမလိမ္မာလျှင် ကြီးသူ များတွင် တာဝန်မကင်းချေ”^၁

ဟုဆိုလိုပါသည်။ ဤစကားပုံကို ဆရာနှင့်တပည့်ကြား ဆက်နွယ်မှုအပေါ် အခြေခံကာအသုံးပြုသော စကားပုံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လောကတွင် တပည့်ကောင်းများကြောင့် ဆရာတွင်ဂုဏ် တက်ရသကဲ့သို့ တပည့်ဆိုးများကြောင့် ဆရာတွင်ဂုဏ် ပျက်ရသည်များလည်းရှိပါသည်။ တစ်ခါတရံတပည့်များ၏ ပြုလုပ်သည့်ကိစ္စများအတွက် ဆရာမှာတာဝန်မကင်း ဖြစ်ရသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် “တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်း”ဟု ပုံဆောင်ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။

လူမှုဝန်းကျင်ရှိ ငယ်ရွယ်သောတပည့်များ၊ စာသင်သားများသည် ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်း ဟူသော စရိုက်များ ကွဲပြားခြင်း၊ အသိတရားရှိသူ၊ မရှိသူကွဲပြားခြင်းများ ရှိနေကြသည်။ ထိုသူတို့၏ဖြစ်ရပ်များ သည် ကောင်းလျှင်ဂုဏ်တက်၍၊ မကောင်းလျှင် ဆရာသမားများမှာသာ ဂုဏ်ပျက်ကြရပါသည်။ တပည့် လိမ္မာများဖြစ်စေရန် ဆရာများ၏ တာဝန်သာဖြစ်ကြောင်း လမ်းညွှန်ဆုံးမသော သဘောမျိုးဖြင့်လည်း ဤစကားပုံသုံးကာ ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။ သာဓက

သမီးတို့ ခဏခဏအတန်းချိန်တွေမှာ စာဝင်သင်တာနောက်ကျနေရင် သမီးတို့ တာဝန် ဆိုပေမဲ့ တပည့်မကောင်းဆရာခေါင်းမို့ စည်းကမ်းတွေမပြောဘူးလား၊ သတိမပေး ဘားလားနဲ့ဆရာမကြီးကိုပဲ အားလုံးကအပြစ်ပြောမှာ။ နောက်နေ့ကစသမီးတို့ အတန်းချိန် ကို မှန်မှန်ဝင်ပြီး စာသင်ရမယ်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၈၄။

ဤစကားအဆက်အစပ်အရ အထက်လူကြီး ဆရာမကြီးနှင့် လက်အောက်ငယ်သား ဆရာမငယ်တို့ ဆက်ဆံရေးတွင် ဆရာမငယ်များ၏ စည်းကမ်းပျက်သော အပြုအမူအတွက် လူကြီးတွင်တာဝန်ယူရသော သဘောကို ရည်ညွှန်းထားပါသည်။ ဤစကားပုံအသုံးကို ဆရာတပည့်ဆိုင်ရာ အခြေခံ၍သုံးသော်လည်း အထက်လူကြီးနှင့် အောက်လူငယ်တို့တွင်လည်း သုံးနိုင်ပါသည်။

ဆရာကာပြန် အာခေါင်လုံစူး

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင်

“ဗျိုင်းကိုဆရာအဖြစ် အသိအမှတ်မပြုသော လုံကစားသမားသည် အာခေါင်လုံစူး၍ သေရသကဲ့သို့ ဆရာကို ဖက်ပြိုင်အံ့တုသူသည် နောက်ဆုံးတွင် ပျက်စီးရသည်။”^၁

ဟုဆိုလိုသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာလူမျိုးတို့သည် အနန္တောအနန္တငါးပါးကို ပြစ်မှားရန်ကြောက်ရွံ့ကြ သည်။ ဆရာသည် အနန္တောအနန္တငါးပါးတွင် တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည့်အလျောက် ဆရာများကို ရိုသေလေးစားလေ့ ရှိကြပါသည်။ ဆရာကို ဖက်ပြိုင်အံ့တုလျှင် အဆုံးတွင်ပျက်စီးရတတ်ပါသည်။

လက်တွေ့လူမှုဝန်းကျင်တွင် မိသားစုတစ်စုအတွင်းမှာလည်း ဤစကားပုံသုံးကာ ဆရာသဘော သက်ဝင်သူများကို ပြန်လှန်မပြောသင့်သော အခြေအနေတွင် သုံးနှုန်းပြောဆိုပါသည်။ သာကေ

သမီး... မေမေက စာမေးပွဲကျမှာစိုးလို့ စာကျက်ပါလို့ပြောနေတာ။ သမီးက အဲဒီဖုန်းကိုပဲ ဆော့နေတယ်။ ဆော့နေတာကိုမသိမ်းဘဲနဲ့ မေမေကိုပြန်ခံပြောနေတယ်။ အဲဒါခံပြော စရာလား။ ဆရာအာခံ အာခေါင်လုံစူးမှာ သမီးမကြောက်ဘူးလား။

ဤစကားအဆက်အစပ်အရ သမီးစာမေးပွဲကျမှာ စိုးရိမ်သဖြင့် မေမေကတားမြစ်သောအခါ တယ်လီဖုန်း ကို မသိမ်းဘဲပြန်ခံပြောနေသဖြင့် အသိတရားရစေရန် ပြောဆိုခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ဤစကားပုံ အသုံးသည် သမီးကမေမေအား ပြန်လှန်ပြောဆိုသော အခြေအနေကိုသုံးထားပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်တွင် မေမေစကားကိုနားမထောင်ဘဲ အံ့တုလျှင် သမီးစာမေးပွဲကျကာ ဒုက္ခရောက်မည့်သဘောကို ဆိုလိုပါ သည်။ ဤစကားပုံအသုံးကို ဆရာတပည့် ဆက်နွယ်မှုသာမက ကြီးသူငယ်သူများကြားတွင်လည်း သုံးနိုင်ပါသည်။

အိမ်ထောင်ရေးဆိုင်ရာစကားပုံများ

လူမှုဝန်းကျင်၌ခင်ပွန်းနှင့် ဇနီးအပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးတွင် စောင့်စည်းရသောကျင့်ဝတ်၊ ဆောင်ရွက်ဖွယ်ကိစ္စ၊ ပြုကျင့်အပ်သော လူမှုဝတ်ရား အသီးသီးရှိကြသည်။ ထိုသို့လူမှုဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ လိုအပ်သည့်ကိစ္စနှင့် ကိုက်ညီစွာအိမ်ထောင်ရေးဆိုင်ရာ စကားပုံများဖြင့်သုံးနှုန်းပြောဆို တတ်ကြပါသည်။

အိမ်ထောင်ရေးဆိုင်ရာ စကားပုံများမှ “စီးတဲ့ရေဆည်တဲ့ကန်သင်း”၊ “အသွင်မတူ အိမ်သူမဖြစ်”၊ “တစ်ပင်လဲမူတစ်ပင်ထူ” စကားပုံများ၏အသုံးနှင့် လူမှုနောက်ခံဆက်စပ်မှုများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြပါ မည်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၆၄။

စီးတွဲရေးဆည်တွဲကန်သင်း

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင်

“စီးဝင်လာသော ရေကိုလယ်ကွင်းထဲ၌ တည်နေအောင် ကန်သင်းဆည်၍ ပိတ်ထားရ သကဲ့သို့ အိမ်ထောင်တစ်ခုတွင် လင်ယောက်ျား ရှာဖွေ၍ရသော စီးပွားဥစ္စာကို မလေ မလွင့်ရအောင် အိမ်ရှင်မဖြစ်သူက ထိန်းသိမ်းရသည်။”^၁

ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အိမ်ထောင်တစ်ခုတွင် စီးပွားဖြစ်ရန်၊ အလေအလွင့်မရှိအောင် ထိန်းသိမ်းရသကဲ့သို့ စည်းကမ်း တကျ သုံးစွဲတတ်ရမည်။ စီးပွားစုဆောင်းနိုင်မှ ချမ်းသာမည်ဖြစ်သည်။

လယ်တွင်းသားစောချစ်၏ “ဥပမိရုပ်”ဝတ္ထုတွင်

“စီးတွဲရေး ဆည်တွဲကန်သင်းဆိုသော စကားနှင့်အညီ မိမိပစ္စည်းကို သင့်တင့်လျော်ညီစွာ စိစစ်စစ်ရှိရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ နှမြောမရှိလျှင် ပစ္စည်းရှင်မဖြစ်နိုင်ပါ။”^၂

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။

ချွေတာသင့်သည့်နေရာ၌ ချွေတာ၊ စုဆောင်းသင့်သည့်နေရာ၌ စုဆောင်းမှ စီးပွားရေးပြေလည်သူ ဖြစ်မည်။ ထိုသို့မဟုတ်လျှင် မပြည့်စုံနိုင်ကြောင်း သတိပြုမိစေရန် ညွှန်ပြထားပါသည်။ မြန်မာလူမျိုး များသည် မိရိုးဖလာအစဉ်အလာလေထုံးစံများကို လက်ဆင့်ကမ်း အမွေအဖြစ် လိုက်နာထိန်းသိမ်း တတ်သူများဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်တစ်ခုတွင် ခင်ပွန်းသည်သည် စီးပွားရှာရသူ ဖြစ်သည်။ အိမ်ရှင်မသည် အိမ်ထောင်တာဝန်ကို ထိန်းသိမ်းကြရသည်မှာ အစဉ်အလာတစ်ရပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ခေတ်ကာလ အလျောက် လူမှုအနေအထားပြောင်းလဲသော်လည်း အများစုလက်ခံကျင့်ကြံနေထိုင်ကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေးသာမက ကျန်းမာရေးထိန်းသိမ်းရေးသည်လည်း အိမ်ရှင်မ၏အရေးကြီးသော ကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ် သည်။ ထိုသို့လိုက်နာ လက်ခံဆဲဖြစ်ကြောင်း လူမှုသဘောထားများကို တွေ့ရပါသည်။

အသွင်မတူအိမ်သူမမြန်

ဤစကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစကားပုံတွင်

“စရိုက်သွင်ပြင်မတူလျှင် ဇနီးမယားမဖြစ်နိုင်။ ထို့အတူ အမူအကျင့်မတူလျှင် အချင်းချင်း အတူတကွ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် မဖြစ်နိုင်။”^၃

ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အိမ်ထောင်တစ်ခု၌ စရိုက်သွင်ပြင်မတူလျှင် အဆင်မပြေဖြစ်နိုင်သည်။ စရိုက်ဟူသည် အနီးကပ် အတူတကွ ဆက်ဆံလာရသည့်အခါ အနည်းနှင့်အများ ကူးစက်မှု ရှိတတ်သည်။ တစ်ခါတရံ အဆိုးချင်း၊ အကောင်းချင်း တူညီမှုများကြုံတွေ့လာရသည့်အခါ ဤစကားပုံဖြင့်သုံးကာ ဝေဖန်ပြောဆိုသည့် သဘော မျိုးကိုတွေ့ရပါသည်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၅၉။
^၂ စောချစ်၊ လယ်တွင်းသား၊ ၂၀၀၄၊ ၇၀။
^၃ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၂၈၁။

ရှေးအစဉ်အလာ အတွေ့အကြုံများအရ အိမ်ထောင်မှုဆိုင်ရာ (သို့) လူမှုပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေး ဆိုင်ရာတို့၌ အသွင်တူမှသာ ရေရှည်ပေါင်းသင်းနိုင်ကြသည်ဟူသော အဆိုကို လက်ခံထားကြသည်။

ဆရာကြီး သိန်းဖေမြင့်၏ “ဦးနု၏ပထမနိဒါန်း”^၁

“အသွင်မတူ အိမ်သူမဖြစ်ဟူသောစကားအရ ဆူဆူပူပူလုပ်တတ်သော သဘောရသော လူတစ်ယောက်သည် မိမိကဲ့သို့ဆူဆူပူပူလုပ်တတ်သော သဘောရှိသူနှင့်သာ ပေါင်းဖက် တတ်ကြသည်မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်လေသည်။”^၂

ဟူ၍ တွေ့နိုင်သည်။

ဤစကားပုံအသုံးသည် လူမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်၌ အသွင်မတူလျှင် အိမ်သူမဖြစ်နိုင် ကြောင်း၊ အသွင်တူ၍ အိမ်သူဖြစ်နေကြောင်း အပြန်အလှန်ပြုမှု ပြောဆိုသုံးနှုန်းလေ့ရှိကြပါသည်။ အိမ်ထောင်ရေး၌ သာမက မိတ်ဆွေချင်း ရေရှည်ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးမှာလည်း အလားတူသဘောထားမျိုးရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ မိဘတို့ရွေးချယ်ပေးသူအား အသွင်မတူနိုင်မည်ကို စိုးရိမ်စိတ်၊ မနှစ်မြို့သည့် စိတ်မျိုး ရှိကြသည် လူမှုသဘောထားတစ်ရပ်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ဤစကားပုံအသုံးကို လူမှုဝန်းကျင်၌ ဇနီး မောင်နှံများကြားရှိ ဆက်နွယ်မှုကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ထင်ဟပ်ပြနိုင်သော အသုံးတစ်ခုအဖြစ် တွေ့နိုင် ပါသည်။

တစ်ပင်လဲမူ တစ်ပင်ထူ

မြန်မာစကားပုံတွင် “တစ်ပင်လဲမူ တစ်ပင်ထူ”စကားပုံသည်

“တိုင်တစ်တိုင်လဲသည့် နေရာတွင် ယင်းအစား စိုက်ထူရရှိရုံသာကဲ့သို့ အိမ်ထောင်သည် လင်နှင့်မယားတို့တင် အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦး ကွယ်လွန်လျှင် အိမ်ထောင်သစ် ထူထောင် ရိုးရှိသည်။”^၂

ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အိမ်ထောင်ဖက်ခင်ပွန်း (သို့မဟုတ်) ဇနီးသည် ဆုံးပါးသွားသည့်အတွက် ကျန်ရစ်သူမှာ အကြောင်းကိစ္စ၊ အခြေအနေတစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် အိမ်ထောင်သစ် ထူထောင်သူများရှိကြပါသည်။ ထိုသို့ ထူထောင်ခြင်းကို သိရှိရသည့်အပြင် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များကိုလည်း ဤစကားပုံ စကား ဖြစ်ရပ်အရ သိနိုင်ပါသည်။

ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ “မှာတော်ပုံ”ဝတ္ထု၌

“ယခုတော့ကျွန်မမာ ဝင်းတော်မှူးမင်း ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်တဲ့နောက် တစ်ပင်လဲမူ တစ်ပင်ထူဆိုသလို လူတို့ထုံးစံရှိတာလဲတစ်ကြောင်း၊ တို့မိန်းမလည်း စကြာသနင်းမင်း၏ ရင်နှစ်ဖြစ်လင့်ကစား လင်မဲ့ငြားမူစီးပွားတွင်ကျယ် မတင့်တယ်ခဲ့လို့ဆိုတာလဲတစ်ကြောင်း အဲဒီလိုအကြောင်းကြောင်း၊ အဝဝတွေကြောင့် ပေါင်းရသင်းရပေမယ့် တစ်ယောက်သဘော နှင့်တစ်ယောက်သဘော မတိုက်တော့ စိတ်အိုက်ရတာပဲ။”^၃

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။

^၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ၁၉၉၈၊ ၁၀။
^၂ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၆၊ ၉၆။
^၃ မှိုင်း၊ သခင်ကိုယ်တော်၊ ၁၉၆၈၊ ၄၃။

ဤစကားဖြစ်ရပ်၌ အိမ်ထောင်သစ် ထူထောင်သူ (ခင်အုံ)က ဝန်စာရေးမောင်မောင်ရွှေကို သူမ၏ လက်ရှိအခြေအနေကို ရင်ဖွင့်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်သစ် ထူထောင်လိုက်ပြီးမှ အဆင်မပြေ ဖြစ်ရသောအိမ်ထောင်ရေးနောက်ခံ အခြေအနေကိုပါဖွင့်ဟပြထားသည်။ လူမှုဝန်းကျင်၌ဤသို့ အိမ်ထောင် သစ်ထူထောင်သူများ၏ ကြုံတွေ့ရတတ်သော နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များကိုပါ ဤစကားပုံ အသုံးနှင့် ဆက်စပ်တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် မြန်မာစကားပုံများကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြ ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာသည့်အခါ လူမှုဝန်းကျင်၌ ပြောဆိုရေးသားလျက်ရှိ မြန်မာစကားပုံ များ၏ လူမှုဩဇာသက်ရောက်မှု၊ အသုံးတန်ဖိုးမြင့်မားမှုတို့ကို တွေ့ရှိရပြီး ဆောင်ရန်အချက်များ၊ ရှောင်ကြဉ်ရမည့်အချက်များကိုလည်း ဗဟုသုတပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

မြန်မာစကားပုံအသုံးများကို လေ့လာသည့်အခါ မြန်မာစာအဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေသော မြန်မာစကားပုံ များကိုအခြေခံ၍ လူမှုဝန်းကျင်၌ အသုံးပြုလျက်ရှိသော စကားပုံအသုံးများအားလူမှု ဘာသာဗေဒ အဆို အမိန့်များဖြင့် ချိန်ထိုးလေ့လာတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာစကားပုံများဖြင့် ရေးသားပြောဆိုသည့် စကားဖြစ်ရပ်များသည် တစ်ဦးမှအများသို့ ပြော သည့်ပုံစံကို အများဆုံးတွေ့ရပါသည်။ စာရေးသူ၏ပြောကြားချက်ကို စာဖတ်ပရိသတ်များအား သိစေလို သောစေတနာဖြင့် ရေးသားထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ လူမှုဝန်းကျင်၌ စကားပုံအသုံးပါ စကားဖြစ်ရပ် ဖြင့် ပြောကြားခြင်းများတွင် တစ်ဦးမှတစ်ဦးသို့ ပြောသည့်ပုံစံကို တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုအဆက်အစပ်ကို လေ့လာကြည့်သည့်အခါ ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့ အစည်းကြားရှိ အဆက်အစပ်တို့သည် လူမှုရေးအခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ဆက်စပ် အသုံးပြုနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

စကားပုံအသုံးစွဲသည် လူမှုနယ်ပယ်ကိုလေ့လာကြည့်လျှင် စကားပုံနှင့် ဆက်စပ်ပြောဆိုသူ များတွင် လူကြီး၊ လူလတ်ပိုင်းပြောဆိုမှုများ၍ ငယ်သူများပြောဆိုမှုနည်းပါသည်။ လူကြီးပိုင်းအချင်းချင်း၊ လူလတ်ပိုင်းအချင်းချင်း၊ လူကြီးကလေးငယ်က ပြောဆိုမှုများပါသည်။ ပြောဆိုရာတွင် ကျောင်းဆရာများ၊ ကျေးလက်နေသူများ၊ ပညာတတ်များ၊ လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဈေးသည်များစသည်ဖြင့် လူတန်းစားအလွှာ အသီးသီးတွင် စကားပုံနှင့် ဆက်စပ်ပြောဆိုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အမျိုးသမီးသူငယ်ချင်းအချင်းချင်း၊ အမျိုးသားမိတ်ဆွေအချင်းချင်း၊ ခင်ပွန်းနှင့်ဇနီး၊ မိဘနှင့်သားသမီး၊ ဆရာနှင့်တပည့်စသည်တို့ကြားတွင် ဆက်စပ်ပြောဆိုမှုများအရ ကျားမမရွေး ပြောဆိုကြပါသည်။

စကားပုံများကို ကြားဖူးနားဝရှိသူများ၊ ပုံဆောင်ပြောလေ့ ရှိသူများကြားတွင်သာ ဆက်စပ် ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။ ခေတ်ကာလကွာဟလာသည်နှင့်အမျှ စကားပုံဖြင့်ဆက်စပ်ပြောဆိုမှုသည် ရှေးကထက်နည်းပါးသော်လည်း ယခုအခါဇာတ်လမ်း၊ သီချင်း၊ ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါးစသည်တို့တွင် အခြေအနေနှင့်လိုက်လျောညီထွေစွာ ဆက်စပ်ပြောဆိုရေးသားထားသဖြင့် လူမှုဝန်းကျင်တွင် စကားပုံများ ၏အခန်းကဏ္ဍသည် နေရာယူလျက်ရှိနေကြောင်းသိနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာစကားပုံများနှင့် မြန်မာလူမှုသွင်ပြင်ကို ထင်ဟပ်ပြနိုင်သည့်အပြင် လူ့သဘာဝ များကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြနိုင်ပါသည်။ လူမှုဝန်းကျင်တွင် လူမှုဩဇာသက်ရောက်မှုရှိ သည့်အပြင် စကားပုံအသုံးများသည် ဘာသာစကားကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အကျိုးသက်ရောက်မှုပေးနေကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာစကားပုံများနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးနောက်ခံများကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာခြင်းဟူသော သုတေသနစာတမ်းခေါင်းစဉ်ဖြင့် သုတေသနပြုသူသည် ဉာဏ်စွမ်းရှိသရွေ့ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားထဲ၌ပါဝင်နေသော မြန်မာစကားပုံများသည် နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။ ထို့အတူ မြန်မာစကားပုံဖြင့် ထည့်သွင်းပြောဆိုသော စကားရပ်တိုင်းသည် ဆိုလိုသည့်အနက်ကို တိုတိုရှင်းရှင်းနှင့် ထိထိမိမိရှိစေသည့်အတွက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်စေပါသည်။ လူမှုဝန်းကျင်၌ ခေတ်အလျောက်ပေါ်ထွက်နေဆဲ အသုံးပြုဆဲဖြစ်သော စကားပုံများကိုလည်း တွေ့မြင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနစာတမ်းသည် မြန်မာစကားပုံများကို စိတ်ဝင်စားသူများ၊ လေ့လာလိုသူများအတွက် တစ်စတစ်ဒေသ အထောက်အကူပြုနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆမိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)။ (၂၀၀၉)။ လမင်းနှင့် ပိုးစုန်းကြူး (မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းစာစု)။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာပေ။

ခင်အေး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၄)။ အတ္ထုဗေဒနိဒါန်း။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်အေးကြူ၊ မ။ (၁၉၇၂)။ မြန်မာစကားပုံ၁၀၀၏ သဒ္ဒါဖွဲ့စည်းပုံကိုလေ့လာခြင်း။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်း။ စောချစ်၊ လယ်တွင်းသား။ (၂၀၀၄)။ ဥပဓိရုပ်။ ရန်ကုန်၊ ကောင်းသန့်ပုံနှိပ်တိုက်။

စောမြတ်နိုး၊ မ။ မြန်မာစကားပုံများကို လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း။ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်၊ ပါရဂူဘွဲ့ယူကျမ်း။ မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၉၆)။ မြန်မာစကားပုံ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ မြန်မာအဘိဓာန်၊ (၃- ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်။

မိုင်း၊ သခင်ကိုယ်တော်။ (၁၉၆၈)။ မှာတော်ပုံ။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာပုံနှိပ်လုပ်ငန်း။

လတ်၊ ဦး။ (၁၉၇၇)။ ရွှေပြည်စိုက်။ ရန်ကုန်၊ သွေးသောက်စာပေတိုက်။

သန်းသန်းအေး၊ မ။ (၂၀၀၇)။ မြန်မာစကားပုံများကို အတ္ထုဗေဒအမြင်ဖြင့်လေ့လာခြင်း။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ပါရဂူဘွဲ့ယူကျမ်း။

သိန်းဖေမြင့်။ (၁၉၉၈)။ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်သစ်။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်။

သိမ့်သိမ့်ငယ်၊ မ။ (၁၉၉၅)။ မြန်မာစကားပုံအချို့မှ ရရှိသောရသနှင့် အလင်္ကာလေ့လာချက်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်း။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ လူမှုဘာသာဗေဒဓိတ်ဆက်။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၅)။ လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရား။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။